

Rådet for
Den Europæiske Union

Bruxelles, den 9. juni 2016
(OR. en)

10007/16

JAI 552
COPEN 195
DROIPEN 109
CYBER 67
JAIEX 61
EJUSTICE 121

NOTE

fra:	Generalsekretariatet for Rådet
dato:	9. juni 2016
til:	delegationerne
Tidl. dok. nr.:	9256/16 + COR 1
Vedr.:	Styrkelse af strafferetten i cyberspace - Rådets konklusioner (9. juni 2016)

Vedlagt følger til delegationerne Rådets konklusioner om styrkelse af strafferetten i cyberspace, der blev vedtaget af Rådet på 3473. samling den 9. juni 2016.

Konklusioner fra Rådet for Den Europæiske Union om styrkelse af strafferetten i cyberspace

SOM ER BESLUTTET PÅ at nægte kriminelle et sikkert fristed i cyberspace,

SOM NOTERER SIG den øgede indvirkning af cyberkriminalitet, kriminalitet, som er gjort mulig af cyberspace, eller andre kriminelle handlinger, der har efterladt et digitalt fodspor i cyberspace,

SOM UNDERSTREGER den stadig større betydning af elektronisk bevismateriale i straffesager i forbindelse med alle former for kriminalitet, og navnlig terrorisme,

SOM UNDERSTREGER betydningen af til fordel for vores økonomier og samfund at beskytte cyberspace mod misbrug og kriminelle handlinger og derfor behovet for, at retshåndhævende og judicielle myndigheder har effektive redskaber til at efterforske og retsforfølge strafbare handlinger med forbindelse til cyberspace,

SOM MINDER OM, at bekæmpelse af cyberkriminalitet er en prioritet under den europæiske dagsorden om sikkerhed af 28. april 2015, der indeholder et tilsagn fra Kommissionen om at evaluere hindringerne for efterforskninger af cyberkriminalitet, navnlig reglerne for adgang til bevismateriale og information,

SOM MINDER OM justitsministrenes drøftelser om de kommende udfordringer i forbindelse med effektiv strafferet i den digitale tidsalder på samlingen i Rådet for Retlige og Indre Anliggender i december 2015¹,

SOM MINDER OM justitsministrenes støtte til at udarbejde konkrete elementer til en fælles EU-tilgang til retlig kompetence i cyberspace, som der blev givet udtryk for på den uformelle samling i Rådet for Retlige og Indre Anliggender den 26. januar 2016,

¹ Dok. 14369/15.

SOM MINDER OM den fælles erklæring fra justits- og indenrigsministrene og EU-institutionernes repræsentanter om terrorangrebene den 22. marts 2016 i Bruxelles, der understreger behovet for som en prioritet at finde metoder til hurtigere og mere effektivt at sikre og indhente elektronisk bevismateriale ved at intensivere samarbejdet med tredjelande og tjenesteudbydere, der er aktive på det europæiske område, med henblik på at forbedre overholdelsen af EU's og medlemsstaternes lovgivning og lette direkte kontakter med retshåndhævende myndigheder og at fastlægge konkrete foranstaltninger til håndtering af dette komplekse spørgsmål på samlingen i Rådet for Retlige og Indre Anliggender i juni²,

SOM MINDER OM meddelelsen af 20. april 2016 til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd og Rådet om gennemførelse af den europæiske dagsorden om sikkerhed for at bekæmpe terrorisme og bane vejen for en effektiv og ægte sikkerhedsunion, hvori Kommissionen forpligtede sig til at fremlægge forslag til løsninger, så problemerne med at indhente digitalt bevismateriale i forbindelse med strafferetlige efterforskninger kan løses,

SOM NOTERER SIG rapporten³ fra konferencen om retlig kompetence i cyberspace, der blev afholdt den 7.-8. marts 2016 i Amsterdam, som afspejler drøftelserne om mulige løsninger til styrkelse af efterforskninger i cyberspace, navnlig for så vidt angår procedurene for gensidig retshjælp, samarbejdet med den private sektor og efterforskninger i cyberspace, hvor dataenes placering eller cyberangrebene oprindelse (endnu) er ukendt,

SOM NOTERER SIG COSI's vedtagelse af et sæt henstillinger til forbedring af det operationelle samarbejde i strafferetlige efterforskninger i cyberspace⁴,

SOM NOTERER SIG den igangværende syvende runde af gensidige evalueringer af den praktiske gennemførelse af de europæiske politikker for forebyggelse og bekæmpelse af cyberkriminalitet og deres anvendelse som et vigtigt bidrag til bestræbelserne på at intensivere bekæmpelsen af cyberkriminalitet,

² Dok. 7371/16.

³ Dok. 7323/16.

⁴ Dok. 8634/2/16. REV 2

SOM NOTERER SIG resultaterne af revisionen af aftalen mellem EU og USA om gensidig retshjælp⁵,

SOM NOTERER SIG Rådets konklusioner om Det Europæiske Retlige Netværk for Cyberkriminalitet⁶,

SOM MINDER OM Europarådets konvention om IT-kriminalitet af 23. november 2001 og tillægsprotokollen hertil, der fremmes af Unionen som en global referenceramme for bekæmpelse af cyberkriminalitet,

SOM MINDER OM direktiv 2014/41/EU om den europæiske efterforskningskendelse i straffesager, der sigter mod at gøre grænseoverskridende efterforskninger i EU hurtigere og mere effektive, dvs. på grundlag af gensidig anerkendelse, samt direktiv 2013/40/EU om angreb på informationssystemer, der bl.a. opfordrer medlemsstaterne til at sikre, at de har et funktionsdygtigt nationalt kontaktpunkt i de eksisterende samarbejdsnetværk, der står til disposition døgnet rundt på alle ugens dage,

SOM ERKENDER, at der, selv om disse retsakter skaber bredere muligheder for retshåndhævelse i cyberspace, fortsat findes praktiske og retlige hindringer, også på grund af den hurtige udvikling af teknologier, f.eks. i tilfælde, hvor cyberangrebene oprindelse eller placeringen af elektronisk bevismateriale (endnu) ikke er kendt eller er flygtig, eller i tilfælde, hvor modstridende bestemmelser hindrer samarbejdet med tjenesteudbydere,

SOM NOTERER SIG, at kriminalitet, som er gjort mulig af cyberspace, og cyberkriminalitet krænker de grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder, samt behovet for at sikre fuld beskyttelse af disse rettigheder og frihedsrettigheder,

SOM ANERKENDER, at brugen af efterforskningsforanstaltninger bør være baseret på beskyttelse af de grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder samt nødvendigheds- og proportionalitetsprincippet,

SOM NOTERER SIG vedtagelsen af EU's instrumenter under databeskyttelsesreformen, navnlig databeskyttelsesdirektivet om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med de kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, opdage eller retsfølge straffelovsovertrædelser eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger,

⁵ Dok. 9291/16.

⁶ Dok. 10025/16.

SOM NOTERER SIG rapporterne fra 2012 og 2013 fra Komitéen for Konventionen om IT-Kriminalitets Transborder Group, hvoraf det fremgår, at flere lande allerede er engageret i grænseoverskridende adgang til data ud over Budapestkonventionens anvendelsesområde på et uklart retsgrundlag,

SOM ANERKENDER, at medlemsstaterne har en legitim interesse i strafferetlige efterforskninger som minimum at fastslå placeringen af elektronisk bevismateriale eller et cyberangrebs oprindelse,

SOM ER FAST BESLUTTET PÅ at handle med henblik på at opretholde retsstatsprincippet i cyberspace,

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,

ANERKENDER, at følgende retningslinjer bør gælde for det fremtidige arbejde med at forbedre håndhævelsen af retsstatsprincippet i cyberspace og indhentning af elektronisk bevismateriale i straffesager:

- Praktiske løsninger til styrkelse af effektiv gennemførelse af straffesager i cyberspace bør fuldt ud overholde databeskyttelsesrammen og de grundlæggende rettigheder.
- Styrkelse af samarbejdet med tjenesteudbydere eller en anden lignende løsning, der giver mulighed for hurtig fremlæggelse af data, bør overvejes; mindre strenge juridiske processer kan indføres med henblik på indhentning af bestemte kategorier af data, navnlig abonnentdata, og kan være til gavn for alle interessenter.
- Procedurene for gensidig retshjælp vedrørende elektroniske data bør fremskyndes og strømlines; mængden af anmodninger om gensidig retshjælp mellem kompetente myndigheder kan nedbringes ved at styrke samarbejdet med tjenesteudbydere eller ved en anden lignende løsning.

- Procedurene for gensidig anerkendelse bør anvendes effektivt for at garantere en effektiv sikring og indhentning af elektronisk bevismateriale.
- Andre foranstaltninger bør overvejes på grundlag af en revision af tilknytningsfaktorer for håndhævelseskompetence⁷ i cyberspace, herunder i tilfælde, hvor dataenes placering (endnu) ikke er kendt eller er flygtig,

FINDER det nødvendigt at samarbejde med relevante tredjelande og private parter, hvilket giver mulighed for kombinerede virkninger af forskellige foranstaltninger til en effektiv retshåndhævelse i cyberspace,

FINDER, at udarbejdelsen af en fælles EU-tilgang til styrkelse af strafferetten i cyberspace bør behandles som en prioritet. Dette bør gøres på en måde, der er i overensstemmelse med det igangværende arbejde med Europarådets Budapestkonvention,

KONKLUDERER DERFOR:

I. SAMARBEJDET MED TJENESTEUDBYDERE SKAL STYRKES.

Med henblik herpå fastsættes følgende:

1. KOMMISSIONEN anmodes om at udarbejde en fælles ramme for samarbejde med tjenesteudbydere med henblik på indhentning af bestemte kategorier af data, navnlig abonnentdata, når tredjelandes lovgivning giver mulighed herfor, eller en anden lignende løsning, der giver mulighed for hurtig lovlig fremlæggelse af sådanne data⁸. Kommissionen anmodes om at gøre dette sammen med medlemsstaterne og relevante tredjelande og i samarbejde med den private sektor.

⁷ I disse konklusioner henviser udtrykket "håndhævelseskompetence" til de relevante myndigheders kompetence til at udføre en efterforskningsforanstaltning. I henhold til disse konklusioner skal der undersøges muligheder for en fælles EU-tilgang med henblik på at forbedre efterforskninger i cyberspace i bestemte situationer, hvor de eksisterende rammer ikke er tilstrækkelige.

⁸ Hvis en anmodning om data omfatter en overførsel af personoplysninger fra en myndighed i en medlemsstat, skal den relevante databeskyttelseslovgivning overholdes.

2. Sådanne løsninger bør fastsætte krav, der er aftalt i fællesskab, herunder krav om nødvendighed og proportionalitet, for de anmodninger, der rettes til tjenesteudbydere, og som giver mulighed for lovlig adgang til data, som disse ligger inde med. De bør efterstræbe at forhindre uensartede fortolkninger og uoverensstemmelse mellem eksisterende bestemmelser og løse problemet med manglende fremlæggelse i forbindelse med dataanmodninger. De foreslåede løsninger må ikke forhindre ordninger på nationalt plan.
3. Med henblik herpå anmodes KOMMISSIONEN om i samarbejde med medlemsstaterne og sammen med tjenesteudbydere at undersøge muligheden for at anvende tilpassede formularer og redskaber som dem, der er omhandlet i afsnit II, med henblik på at lette kontrol, sikre hurtige procedurer og øge gennemsigtigheden og ansvarligheden i processen med at sikre og indhente elektronisk bevismateriale.

KOMMISSIONEN anmodes om at fremlægge en evalueringsrapport om fremskridtene med dette spørgsmål senest i december 2016 og fremlægge resultater senest i juni 2017.

II. GENSIDIG RETSHJÆLP (OG, HVIS DET ER RELEVANT, GENSIDIG ANERKENDELSE) SKAL STRØMLINES.

Med henblik herpå fastsættes følgende:

4. KOMMISSIONEN anmodes om i samarbejde med MEDLEMSSTATERNE og i givet fald tredjelande at finde metoder til som en prioritet at sikre og indhente elektronisk bevismateriale hurtigere og mere effektivt ved at strømline brugen af gensidig retshjælp og eventuelt gensidig anerkendelse.
5. Med henblik herpå anmodes KOMMISSIONEN om i samarbejde med MEDLEMSSTATERNE, EUROJUST og tredjelande at overveje og fremsætte henstillinger om, hvordan man, når det er relevant, kan tilpasse eksisterende standardiserede formularer og procedurer til at anmode om sikring og indhentning af elektronisk bevismateriale.
6. For at øge den effektive brug af sådanne standardiserede formularer og procedurer til at indhente elektronisk bevismateriale anmodes KOMMISSIONEN om i samarbejde med MEDLEMSSTATERNE, EUROJUST, CEPOL og om nødvendigt tredjelande under anvendelse, hvor det er hensigtsmæssigt, af eksisterende elektroniske værktøjer og med respekt for kompetencer og kommunikationskanaler i henhold til de eksisterende retlige rammer at udvikle:
 - en sikker onlineportal for elektroniske anmodninger og svar vedrørende elektronisk bevismateriale og de tilsvarende procedurer, herunder fakultativ anvendelse af automatisk oversættelse af sådanne anmodninger, samt med henblik på at følge og spore dem
 - retningslinjer og særlige uddannelsesmoduler i samarbejde med Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere, Det Europæiske Retlige Netværk for Cyberkriminalitet og myndighederne i tredjelande, hvor det er nødvendigt, om den effektive brug af de nuværende rammer, der bruges til sikring og indhentning af elektronisk bevismateriale, herunder retningslinjer for at præcisere, hvornår det ifølge de eksisterende regler ikke er nødvendigt at anvende instrumenter for gensidig retshjælp eller gensidig anerkendelse.

KOMMISSIONEN anmodes om at fremlægge en midtvejsrapport om fremskridtene med disse aktiviteter senest i december 2016 og fremlægge resultater senest i juni 2017. KOMMISSIONEN anmodes om at forelægge onlineportalen senest i december 2017.

7. KOMMISSIONEN anmodes om i samarbejde med MEDLEMSSTATERNE og i givet fald tredjelande at overveje at tage yderligere skridt med henblik på at sikre og indhente elektronisk bevismateriale mere effektivt gennem brug af bl.a. rammen for gensidig retshjælp mellem EU og USA.
8. Med henblik på at gøre fuld brug af direktiv 2014/41/EU om den europæiske efterforskningskendelse i straffesager med det formål at sikre og indhente elektronisk bevismateriale i EU anmodes KOMMISSIONEN om fortsat at overvåge og støtte medlemsstaterne i processen med gennemførelse af dette direktiv senest den 22. maj 2017.
9. MEDLEMSSTATERNE anmodes om:
 - at ratificere og fuldt ud gennemføre konventionen om IT-kriminalitet af 23. november 2001
 - hurtigt og senest den 22. maj 2017 at gennemføre direktivet om den europæiske efterforskningskendelse
 - at sikre tilstrækkelig kapacitet til håndtering af anmodninger om gensidig retshjælp, der vedrører efterforskning i cyberspace, og sørge for relevant uddannelse af personalet i, hvordan sådanne anmodninger skal håndteres
 - at optimere anvendelsen af de eksisterende kontaktpunkter, der står til disposition døgnet rundt på alle ugens dage, og øge anvendelsen af fælles efterforskningshold for at lette udvekslingen af oplysninger og/eller fremskynde sager om gensidig retshjælp.

III. REGLERNE OM HÅNDHÆVELSESKOMPETENCE I CYBERSPACE BØR REVIDERES.

Med henblik herpå fastsættes følgende:

10. KOMMISSIONEN anmodes om, med henblik på de politiske retningslinjer fra justitsministrene på samlingen i Rådet i juni 2016 og i samarbejde med MEDLEMSSTATERNE, EUROJUST og EUROPOL, at undersøge mulighederne for en fælles EU-tilgang til håndhævelseskompetence i cyberspace i situationer, hvor de eksisterende rammer ikke er tilstrækkelige, f.eks. situationer, hvor en række informationssystemer anvendes samtidig i flere forskellige jurisdiktioner til at begå en enkelt forbrydelse, situationer, hvor relevant elektronisk bevismateriale bevæger sig mellem jurisdiktioner inden for korte tidsrum, eller hvor sofistikerede metoder bruges til at skjule placeringen af elektronisk bevismateriale eller den kriminelle handling, hvilket fører til "tab i skyen".⁹
11. Under hensyntagen til de særlige omstændigheder i hver enkelt situation bør tilgangen fastsætte,
 - hvilke tilknytningsfaktorer der kan tjene som grundlag for håndhævelseskompetence i cyberspace
 - om efterforskningsforanstaltninger kan anvendes uanset fysiske grænser og i så fald hvilke.
12. Der skal tages hensyn til følgende:
 - arten og alvoren af de lovovertrædelser, der ellers ville kunne forblive ustraffede
 - mulige grundlag for håndhævelseskompetence, dvs. på grundlag af tilknytningsfaktorer såsom placeringen af en tjenesteudbyders hovedkontor, den økonomiske aktivitet hos en tjenesteudbyder i den efterforskende stat, dvs. når tjenesteudbyderen tilbyder produkter eller tjenesteydelser på den efterforskende stats område ("erhvervsmæssig tilknytning"), den tiltaltes eller mistænktes sædvanlige opholdssted og/eller statsborgerskab og/eller den berørte persons placering

⁹ Disse er blot eksempler. Kommissionen anmodes om at undersøge løsninger, der kan afhjælpe sådanne eller lignende alvorlige situationer, som kan berettige en sådan tilgang.

- anvendelsen og effektiviteten af indenlandske editionspålæg baseret på sådanne mulige tilknytningsfaktorer for håndhævelseskompetence i cyberspace
- en samarbejdsløsning, der giver direkte grænseoverskridende adgang til data uden teknisk bistand
- passende beskyttelsesforanstaltninger såsom beskyttelse af de grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder og personoplysninger samt proportionalitets- og nærhedsprincippet som vejledende principper for anvendelsen af efterforskningsforanstaltninger som garanti for deres lovlighed
- mulige analogier med andre grænseoverskridende retlige ordninger, f.eks. Open Skies-traktaten og havretskonventionen, EU's regler om databeskyttelse og EU's konkurrencelovgivning
- indvirkningen af en sådan tilgang på de eksisterende retlige rammer.

KOMMISSIONEN anmodes om at rapportere om fremskridtene med udarbejdelsen af denne tilgang senest i december 2016 og fremlægge resultaterne af denne evaluering senest i juni 2017.

Evalueringen bør omfatte specifikke elementer til en fælles EU-tilgang og forslag til gennemførelsen heraf, herunder muligheden for at fortsætte arbejdet med et lovgivningsinitiativ på området.